

דעת אלהים

כל חזיון, בין מוחשי בין שכלי, הבא להתיצב במצב של פגישה יחושית, אצל כל חש, וכל משכיל, מיד הוא מעורר רגש או מחשבת, שהיא כפולת, אחת שהיא שתיים, מצד עצמו של החזיון ומצד תאריו המתייחסים אל הנושא העסקן באותם הדברים. מובן הדבר שבדרך האומד של המחשבה הרמה יהיה עיקר החשיבות של יקרת החזיון תלוי בעצם ענינו. ובוזה תתאים המחשבה היותר רוממה, דוקא להמחשבה היותר ילדותית, שגם המחשבה הנמוכה והשטחית לא תכניס בקרבה שום רעיון המעתיק אותה מעל עצם חזיונה, כי הלא אין המחשבה הפעוטה יודעת כלל את משפטי החוש הנומחש, ולא את ארחות השכל והמושכל שבעיון. אמנם המרחק רב בין שתי הנקודות, מכל־מקום הם דומים לפגישות של הנקודות הקצוניות שבקו ההיקף, שהמהלך היותר גדול הוא דוקא המביא את הנקודות במעמד של סמיכות.

המחשבה המתרוממת מעל השטח הנמוך, היא כבר מבחנת שהנבחר שבעסק חושת ושכלה יהיה העסק בתארי החזיון מצד יחושם לה, ובוזה היא מסירה מעליה את התמהון ואת הערבוביה הבאים לרגלי דבר זר, כי כבר אין כאן דבר זר באמת, כי־אם היא עסוקה בתלקים מחלקי הויתה. ואם יהיה החזיון דבר געלה ומרומם, מקור שאיננו נשאב ונפסק כי־אם מעין המתגבר, או תהיה שרויה המחשבה תמיד בנחל עדנים, של שאיבת אוצרות חיים חדשים קרובים לה המביאים לה אורה וצהלה, זיו חיים ומנוחה. ואם יהיה החזיון הוא נושא כזה, שבכל נקודה שתתגלה ממנו ברגש ובמחשבת, תהיה מקבלת אל כל טוב ונועם, אל כל הוד ותפארת, אל כל חסד וגבורה, אל כל שכל ואירה, אל כל מה שהוא טוב והוא גשא, הנמצא בנפש ההוגה והחושב, — אז תצא התאמצות טבעית מהצד היותר עליון שבתשוקות הנפש, לסלול מסילות, איך להגדיל ולהתמיד את היתש שבין המחשבה והרגש אל אותו החזיון, שתאריו הם כל־כך מקבילים אל הצד העליון והיותר טוב שבקרבו. ואם עוד תמצא המחשבה שאותן הנקודות שבקרבה מצד היותר טוב והיותר עליון, המקבילים אל

שאר הנקודות, כפי המצב הנפשי, ובכל זה שצד רוממות החזיון עצמו, שתאריו המתייחסים נפגשים בה, מתגדלות ומתאדרות כל אותן הנקודות הטובות והמאירות שבאוצר הנפש, ומתמלאות בכל עת כח יותר נאדר, וזיו שכל יותר גדול והפץ של יושר יותר מפואר ומתרחב ועדן אהבה יותר טהור ומרומם, — אז התשוקה של התמדת המצב היחושית והגדלתו מתגברת עד עומק נקודת הפץ החיים עצמו. ואם אִחֶכּ יתברר להמחשבה שכל הטוב, כל החיים, שכל הנקודות המאירות בקרבה מאז, הם באמת באים מאוצר החיים של אותו החזיון לבדו, או תקבע התשוקה היחושית את מקומה, לא רק בנקודה המרכזית של החיים המחשביים וההרגשיים, כי־אם תשאר כלה, חיה וקיימת, עולה וסורחת, רק באור החזיון אוצר חיה ומעון ישעה חיוה. כל זה המצב המענג, המעדן והמחיה, יוכל לבא רק מהמחשבה המוכרת, שכבר הורגלה להתיחס אל החזיון מצד תאריו היחושיים לה, שאז נעתק מאור הנפש המאפל של הזרות הבא עם כל עצם שחוצה לה. מה שאין כן אם המחשבה הילדותית לא תזוז ממקומה, וכל שיחה ושיגה יהיה רק עם העצם, — החזיון שהוא מרום ונשגב, או תתע במסילות זרות לרוחה. אמנם תתבטל לפעמים, מגודל ועצם של החזיון, גם לפעמים תכנס בה איזה חמדה שירית רפויה, — אבל לא תוכל להתזיק מעמד בחיים, ואם רוממות החזיון יתגבר הרבה בשרעפיה, תהיה מוכרחת להסב פניה ממנו. ואם לא תוכל על נקלה לעשות זאת, מפני גדול האורה והחשיבות שכבר הסכינה בהם מעט, לרגלי ההורחות הראשונות שהיו עדיין בלתי נעתרות, תחל או לבקש דרכים, איך לסקל לפניה מסילת הבריחה, והם מתפרדים לדרכים שונים, או להסב עין לחזיון אחר שאיננו כל כך מאיר וחודר, או למעט עיי חנוכים ותרבויות עונות, — נטייתה העתיקה לנשגב ומרום, עד שתוכל גיכ למצא מתשכים לעמוד שם במעמד של הסתפקות בעצם מציאות החזיון הנור ההוא. ומה עוד צעד לידי הכחשה וכפירה, שכל אלה לא היו צריכים, ולא יכולים לבא עיי הסדר של המחשבה הברורה, העסוקה עם התארים המתייחסים לה, שאז נאגדת היא לא עם דבר זר כי־אם עם עצם חיה.

המחשבה הראשית של האדם בדבר האלהים היא מלבבת, באיזה מדה בכת, גם את המח והלב היותר ריק ויותר נבער, הסדר והמשטר הזיו והחיים שבמציאות מוכרחים להבריק בנפש את הברק של הגודל והטהור של החיים והעוצם, שבמקור הכל.